

Brev från och till medlemmar av familjen Gjörwell, växlade åren 1780-1811 E...

Gjörwell, Carl Christoffer,

HS Ep. G 12:1



National Library
of Sweden

B. R. E. F. Ifrån Fadren, C. C. Gjørwell till sina Barn i
Norrköping, Großhandlaren, Johan. Niclas och Gjustava Eleonora
Lindahl; dat. Lästensuddan, Söndags-förmiddagen, den 21. Aug. 1791.

Unckell.

1) Önskan om flyttning ifrån Lästensuddan till Regerings-gatan.
2) Kärleksfäfen vid Biblioteket. 3) Min Glädje blir dock hvar dag större och
renare; ty jag är lycklig uti mina Barn och mest af min Tankofatt. 4) Licent.
af en merlycka förvandling. 5) Förbund med honom på Martin's Fäst d. 19 Aug.
af att äfva Konungen. 6) Det just pastorale förordet af d. 21 Aug. 7) Estelle,
komun pastorat af St. Florian, med flera Citationer utur denna, kunnigt vaktat dok.
8) Vänf. guller öfver mine Barn.

älskade och älskvärda Barn!

Urfäkten, för läsen, at jag på så lång tid y hufvat på eder med
et så kalladt anständigt Brev, jag menar, som detaillerade något
om Torsets ärenden, om min enskylda Löfnad, om mina Känslor: —
ack! dessa äro fulla af lif, Glädje, Tacksamhet, så ofta jag tänker på
min Födan och min Skafva, och hvilket ofta om dagen, ja uti timmen sker.

Aldrig förr får jag berättat Er, at vi flytta, i Högst. Häröfver lider jag
väl något, men dock icke så mycket, som I torde förmoda. Daglige
affärer i Staden, som af Sextis-ära Jubben börja bestridas, gå icke
ihop hvarken med år eller Takbok; när härtill kommer en Vård, som
gnider på en Reparation af en Plåfjedels Vultur; när mina söta Barn
icke mera bo med mig under detta Tak — så förlorar ju Stället allt
för mycket af sin ägroment — och hvad hindrar mig at om Somaren
flyta hit ut i en ödet, nyuta Sälheten af det vackra Läget och den
sköna utsikten, i förbindelse med Stadens Begrämlighet och lättare
skotte affärer? Svart flytta vi då? Til vår gode Vän, Hr. Hofjursseuren
Martin, och uti hans öfversta Varning, den han själv ännu bebod, kommande
begge, rättare alle tre Moderne (ty Dolbindaren får sina rum uti nya Bjögningen
hufvat in på Gården) at bebo det öfriga Huset. De vela gjöra allt för at
jå af til sit Hysesfolk, och när mit öga vinterdag längtar efter vackra
Landskapen, så går jag bara ner til Professorn eller Hofjursseuren, så
förtjusas det af deras så många och sköna Tafel just uti denne väg.
Söta Mor får sina rum at Gatan, jag mina at Gården, 2. ne sköna och
lugna rum, af hvilka det innersta blir min sälla le truite, beständigt
efter ordens frångaste bemärkelse, dans un vrai cabinet de livres,
och uti hvilket skola finnas alla mina egna Manuscripter, samt et
urval af bara goda och nyttsiga Böcker, utom dem, hvilka jag själv
utgifvit eller förlagt, ibland hvilka dock, ty värr! mycket Conjuncturs
godt

Görnelliana
Collectio

godt och någon industri vara också måste hållas; icke min Sonak,
utan min Tid, till godo. Med Regifret på hela denna Literatur och tillhörande
Börte skal jag emot Årets Slut reglera mina Vänner och väre
Bibliographiske Amateurer. — Derars! frågen J, hwart tager då Stora
Bibliotheket, denne Söta Fars andre Afgud, vägen? Det går till för Herr
Commerce-Rådet Baron Albrömer, tillbaka; Hone Pojorkegren och Fredholm
lära i nästa vecka göra en nybyggelig Borjan med Nedtagning och
inpackning. Visserligen lider jag också öfver denna förlust, och visser
skadar den mina Skoglärda Entrepriiser: ty at skriva Böcker, merendels
om Böcker, utan Böcker, är en litet besvärlig Ting; men hvad jag lider
smått öfver består därunder, at hittills ej Konung, Kron-Prins eller Academies,
ja ej en gång Sjelfva Uppfostrings-Sällskapet velat eller mäktat lösa till
sig blott den andelen af förenämnde Bibliothek, som angår Svenska
Historien. At dock Warmholtske Skatten ej skal marshera, samna för
och Nationen sunkederlige Väg, som den diuincanske, blir mit yttersta
Demödande. För öfrigt har jag, mina Scatis är fyllda, lagt en ny
Plan för min öfriga Lifstid, och om jag annars skal kunna uppfylla
Dorot Johnd både Önskan och Prophetien, at ännu lefva fyratio år
eller upnä Fontanelles ålder, så ärnar jag nu och had anefter så
mycket pastoralisera mine Sagor, som utom Samlefnadens avec
une jeune & tendre Bergere låter sig göra. Lagom arbete, mycket
glädje! blir det nya Valfspråket, sedan: mycket arbete och ingen sack
trycket sin ärberas Stampel på de fyratio framlidna Tjenst-åren.
Men för at bliwa så gamal, så måste jag likafullt tjena Nationen
och älska Konungens: i dag, det är sant, sködar min Känfla
Tilfredsställelse här öfver, i morgon min älska Nederbarandes munväder.
men det får intet hjälpa. Ja, med Guds hjälp skal jag bevisa, at
utan BelleVue och utan Bibliothek kan en gamal, dygdig och
nyttig Man vara lycklig. — och hvarföre skulle man ej vara lycklig,
då man icke begär någon ting håldre än et godt Tänkafätt, en
skonstlad Dygd, en stilla lefnad, då man uti sit eget Hjerta
öpnar för sig Sjelf en källa för ständig dyktfalsighet? Sålides
hoppas jag med visshet, d. ä. jag tror, at denne min novissimus
& ultimus ordo rerum, at denne min ålderdom skal tillika
bliwa den lyckligaste delen af mit lif. — Och hvad säger jag
jag skulle ej vara lycklig med sådana Bärn, som Gud gifvit mig,
med så vackra och väl försingda Bärn. De utgjöra min välförnehet,
de löra mit Tänkafätt vid de 30 åren med idel Sälheter på de 60
mit 60:de. Dock om denna Nedergångs-rätt en annan gång och
uti et särskildt Brev.

orsaken,

Orsaken, hvarföre jag icke för medhunnit at skriva Er älskade
Barn, ordentligen till, kan ingen bättre säga än vår gode Professor
Liden, genom hvars hand nu uti en hel månad stora nästan
postdagliga Depescher gått till Linköping och vidare, rörande vår
Adolf. Denne yngling har nu uti tre runda år lyselsfyllt mig på
det sätt, I veten förut; men får nu fågna Er dermed, at han allt
sedan Pingst lika få alfvärligen angripit och besegrat den inne-
boende Fienden, som då han slog Ryssen i Svenskfund, det vil säga,
han är en flitig och reglerad Officerare, som dagligen berättigar
sig till återvinnandet af en Vänskap, som hos mig var nästan
aldeles förlorad. Hvad detta omvändelse verk kostat mig för
nöda, lämnas därhän; men det är sanning, at det är jag, som
ensam talat med honom, ensam handlat för honom: så at
Namn och Person nu blifvit återförde på synbar väg. Obegripigare
Gosse, tror jag, gifves icke; ty med et ord sagt: han är af alla öfver-
tyggelser och af alla kunster. At nu bringa allt detta i Harmonie
och till Bestånd, därtill fördras både Konst och Tid. Dock med detta
Mästerprof vil till Directuren af K. Uppfostrings-Sällskapet
icke gälla Er mina Söta och Beskedliga Barn, vidare till last;
allt nog: min Adolf är min Adolf å nyo, och jag må ej tro, at
han någonsin skulle kunna gå ifrån sina 22 år tillbaka
till de nu senast belevade. Vi se honom näst alla dagar,
och alltid med lika, om ej ökadtt nöje. Mina Somars besök
på Stenborgs Operetter delar han alltid med mig, äfven så
mina Promenader på Djurgården. Den 27 Jul. njöts vi där
en den lyckfälligaaste Dag, så lyckfällig, at jag väl ville beskrifva
den samma; men får nu ej tid; utan i stället vil jag med få ord berätta,
huruledes jag återjöt den 19 Aug. eller förgårdagen för mit Hjerta och
för mit öga alla de Sälheter, som en Svensk Lundbo på denne Dag
känna bör: ty efter slutadt arbete i Staden och slutad Post på Torget
fatto jag mig i dåtid min Dragg, flöt viken fram till
Sjögrens, gick öfver Järdet till Tegeludden, talte med Capit. Raab
om Affären, fann sedan min Adolf i Trögården, tog honom vid
armen, gick med sagta fleg och under många goda och glada
Samtal till Sjögrens tillbaka, hörde där några Duetter spelas,
at

ut en kallskål, tog afsked af Adolf, som beled jagade mig i båten, rodde sedan hem tillbaka, allt under et det skönaste Väder, och hvarid jag ickeiligen song den muntra ären af: Gustafs Skål! den bästa Kung som Norden äger -- På denne Dag för Nitton år sedan hvilken glädje lyfte utur alla ögon, hvilka glädjeförhördes utur alla minnar! -- men nu i dag hälsade mig ingen med et: Gud vare lof! intet Tröjde-Gud skallade där min fot framgick. Jag uplyfte icke desto mindre mit Hjerta til Gud, tackandes för alles vår Rådning utur skång- och Grann våldet. Med min Adolf flöt jag på själva det Fält, hvar Gustafs lif-gärdet nyl. haft låger och Öfringar, et Förbund, at hans Hjerta för all tid skal höm Konungen til; och skal han få en Ring af omg med begge våra Namn och denne Sags Datum uti: til en så mycket högtideligare äminnelse af detta vårt Förbund.

I dag, den 21. Augusti; en ännan icke mindre stor Högstidsdag, begär jag åter likaledes på mit enfaldiga sätt, medan Konstn upbådar alla fina krafter til at i afton fira denne Stordagen uti Rikens Krönika; hvarom antingen i senare delen af detta Epistolariska verk eller och uti nästa Bref. Låten mig, bästa Barn, än en gång få njuta den fälla Morgonen jag i dag njöt til. Tacknandes beflöt jag at vara ypperligen, d. ä. i ofskyldigaste måtto glad. Skön var också denne Dag, full sommar, lugnt väder. Vithida klädd, gick jag ensam st. 8 til Sjungården, medan Söta Mor ännu sof, och Almqvist nyss var upstigen -- det var nu fjätte gången, som denne Hufvets nye vän tillbragte en natt här på Torget. Svalkan, som ännu rådde iduffen, ökade Sälheten af min Varelse. Långsamt gick min fot, men Hjertat flödade af glädje, af Söta Känslor, ty Naturen syntes mig dubbelt skön. Jag hälsade den stilla Stranden och de mig öfverflyggande Sväden⁺ med en Galtfämlighet, som hade jag vandrat ibland Ariadiens Herdar och Skogsgudar; jag skådade allt, jag njöt allt, jag njöt oförd; ty ingen Stadslo hade ännu så tidigt kommit så långt ut, eller rättare hade tid, för sderedelserne til Masqueraden, at tänka på landets ofskyldiga Nöjen. Ofta under detta Gående tänkte jag på min Sjöfru, som vandrat här på migiga nöjde fjät; ofta hade jag dig litfom vid min sida; dock, när jag åter tänkte på Din lycksaliga flyktring til Norrköping,

ja

+ med en Vällust,

Så saknade jag Dig icke mera: jag tackade Gud, och en alt vidare
 förslätt lycksalighet förde mig til ~~ny~~ Rosendal. Sedan jag där
 besödt anlågningen af den nya Engelska Trädgården neder åt
 vatnet, och fäst höra af Kåstjer Dammgren, at Trädgården skal
 flyttas ut på ängen söder om Ekarne, för at där bara ägas
 Middags-solen, och icke skadas af Nordan- och öst-vindarne,
 satte jag mig på en af de Bänkarne, som klammargröntkaren.
 Debeske ädelmodigt utstrålt under de närmaste Ekarne, till hvilka
 för Vandraren uti denna glada Park. (Det! huru fäll, ja helig
 Stund tillbragte jag icke där! Kl. var vid pass 9. Halv. Naturen
 syntes mig vara uti et Leende; alt var idel Vålgärning för mit
 Hjerta. Minnet af Dagen, Minnet af mina Barn, Minnet af
 öfvervundna olyckor och mötgångar, mötet af en lättad, af
 en glad älderdöm, Känslan ännu lika stark, men mera för-
 ädlad, för Naturen, för Vänskapen, alt detta rådde uti mit
 bröst; och huru skulle dessa Känslor kunna lifva mit Hjerta,
 utan at därvid höra Ögat til Himmelen, utan at välsigna den
 milda Forsynen, som gaf mig et Hjerta öret för de inflytelser,
 som Himlens Barn äro lofvade på andra sidan om Grafven,
 som gaf mig et Hjerta at njuta så mycket godt på denna
 sidan om Förvandlings-stället! Under dessa Betraktelser och
 Känslor tog jag upp en Bok utur fickan, och det var: Estelle,
 Roman pastoral par Mr de Florian, Paris, 1789, 12°. Författaren
 är officerare, Hofman och Smitta, en af Frankrikes skönaste
 Penner. Han har uti denna lilla och aldrakärafte Bok klädt
 Herde-ävdet uti Romanens Drägt, och det på et sätt, at det
 otrunget leder hans Läsare til Förjusning för Naturen, til
 Dyrkan för Dygdern. Denna Bok måste min John änteligen
 skaffa sin Stafva (Dere Boken min, tror jag at den följde
 med detta Brev per Post), så vacker är den; men nu
 måste jag hålla til godo med några korta Utdrag.
 Ut i Förtalet raisonnerar Her de Florian öfver Egenkaperna och rättas
 bruket af Herde-ävdern, beskriver för oss alle Herde-Sångare,
 alt ifrån Theocritus til Gesner, men gifver den senare förträdet,
 då han säger sid. 9. "Plusieurs autres Poëtes plus modernes ont
 su tirer de la flicte champêtre des sons touchans & harmonieux.
 Mr Gesner sur-tout l'emporte, à mon avis, sur les anciens même.
 Mr Gesner n'a peut-être pas cette Poësie enchanteuse, qui embellit
 dans Virgile les détails les plus communs; il ne charme pas toujours
 l'oreille

l'oreille comme le Poëte Romain, mais il parle aussi bien au coeur, et lui
inspire des sentimens plus purs. On forme son goût en lisant Virgile;
on nourrit son ame en lisant Mr Gessner. L'un fait aimer & plaindre
Melibee & Gallus; l'autre fait respecter & chérir l'innocence & la vertu.
For at komma fit Fornmål med Pastoraleu narmare, eller at forbinda
Dydder med Naturen, skrifver han åter sid. 26. således: "D'ailleurs,
il n'est pas nécessaire qu'il n'y est que des bergers dans le roman
pastoral. Je pense au contraire, qu'il est bien fait de mêler avec eux
des personnages d'un autre état, d'une condition même très élevée,
pourvu qu'ils n'y tombent pas des nues, et qu'ils aient un rapport
bien marqué avec les bergers. Indépendamment de la variété que cela
jette dans l'ouvrage, il est consolant de voir des Héros, des Princes, se
rapprocher de simples Pasteurs, devenir leurs amis, se croire leurs frères,
par ce qu'ils ont les mêmes goûts, par ce que les coeurs bien nés
aiment tous les mêmes choses: la nature & la vertu. C'est par ce
moyen principalement, c'est en peignant des êtres vertueux et
sensibles, qui savent immoler au devoir la passion la plus ardente,
et trouvent ensuite la récompense de leur sacrifice dans leur devoir
même; c'est en présentant la vertu sous son aspect le plus aimable,
en l'environnant de tout ce qui peut en relever l'éclat, en prouvant
qu'elle est également nécessaire au Berger, au Prince, pour être
heureux, que je crois possible de donner à la Pastorale un degré d'utilité.
Les bergers d'à présent ne lisent guère; mais les maîtres de leurs
troupeaux lisent; et si des auteurs plus habiles que moi, d'après
les principes que je viens d'indiquer, faisoient des ouvrages où
se réuniroient, à l'intérêt d'un sujet bien choisi, le tableau touchant
des moeurs de la campagne, les descriptions toujours agréables
des beautés de la nature, l'heureux mélange de la prose & des vers,
et surtout des leçons d'une morale pure & douce; de tels livres ne
seroient, je crois, ni ennuyeux, ni futiles; et les pauvres des villages
l'apprenneroient si leur seigneur les lit souvent". - Act! talande, om
Kändans Dygd, huru kunde då Vänskapen glömas! äfven födens skull,
huru denne Himla-Åkänk år de Dödlige afmålad, då Hr de Florian
borjar sin femte Sång eller Bok således: "Tendre amitié, délice des
bons coeurs, c'est dans le ciel que tu pris naissance; tu descendis sur
la terre aux premiers chagrins des mortels. Tu vins les soutenir,
les consoler, leur faire supporter la vie. Le Créateur, toujours attentif
à soulager par un bienfait chacun des malheurs de la nature,
t'y joignoit

L'opposé seule à toutes les peines des humains. Toi seule donnée à l'homme,
rendis la mesure de ses biens plus grande que celle de ses maux.
Sans toi, jouets éternels du sort, nous passerions dans les pleurs
les longs instans de cette courte vie. Sans toi, frères vaisseaux, privés
de gouvernail & de pilotes, toujours battus par des vents contraires, portés
à leur gré ça & là sur une mer semée d'écueils, nous péririons sans être
plains, ou nous échapperions pour souffrir encore. Tu deviens le port
tranquille où l'on se réfugie pendant l'orage, où l'on se félicite après
le danger. Par toi, les malheureux oublient leurs peines, les heureux
doublent leurs plaisirs. Bienfaitrice de tous les hommes, tu leur
donnes des jouissances que le remord & la crainte ne viennent point
d'empoisonner". — Sedan demne åde bade Man och Skald hemburit
Lundet och Dygdin för många flöda offer, vänder han sig till flöt till
Södernealand i languedoc, till Stambuset Florian, och tager affsed af
desamma på följande sätt sid. 229: "Heureuse Patrie, d'où la fortune
m'a exilé, et qui n'en est pas moins chère à mon cœur, je t'aurais
du moins célébrée; je t'aurais consacré les derniers accens de ma
flûte champêtre! Oui, j'en jure ton nom chéri, je dis un éternel adieu
à la muse pastorale. Je ne veux point que d'autres airs profanent
le chalumeau, sur lequel j'ai chanté mon pays. Eh! quel sujet
pourroit me plaire à présent que j'ai peint les campagnes
riantes, où les beautés de la nature m'ont ému pour la première fois
de vœux, de vallon, fortunés rivages, où jeune encore, j'allois cueillir des
fleurs! beaux arbres que mon aïeul planta, et dont la tête touchoit
les nues, lorsque, courbé sur son bâton, il me les faisoit admirer!
ruisseaux limpides, qui arrosent les prairies de Florian, et que je
franchissois dans mon enfance avec tant de peine et tant de plaisir,
je ne vous verrai plus! Je vieillirai tristement éloigné du lieu de
ma naissance, du lieu où reposent mes pères, et si je parviens à
un âge avancé, le beau soleil de mon pays ne ranimera pas
ma faiblesse. Ah! que ne puis-je au moins espérer que ma
dépouille mortelle sera portée dans le vallon, où, enfant, j'allois
voir bondir nos agneaux! Que ne puis-je être certain de reposer
sous le grand alizier, où les bergères du village se rassembloient
pour danser! Je voudrois que leurs mains pieuses vinsent
arroser le gaz on, qui couvreroit mon tombeau; que l'amant de la
maîtresse le choisissent toujours pour siège; que les enfans, après
leurs

leurs jeux, y jettassent leurs bouquets effeuillés; je voudrais enfin,
que les bergers de la contrée fussent quelquefois attendris, en y
lisant cette inscription: Dans cette demeure tranquille
Repose notre bon ami:
Il vécut toujours à la ville,
Mais son cœur fut toujours ici.)

Vid dessa sista Orden var mit värda Hjerta ej i stånd at hindra
de i sanning sköna tårar, då jag såg mig omkring uti denna
härliga Park, hvar jag ensam satt, njöt all och endast läde för
Sunkan och Hjertat, kommandes härvid ihog årstidens unnalkande
Slut, min Flyttring til Staden, min kärlek för denna så fölla
Ödygd; mit löfte gjordes födensfull så mycket fastare, ut ofta
hälpa på detta liksom heliga Rum, ofta där dyrka Naturen
och Vänfkäpen, altid vara lycklig, åtminstone alltid nögd.
Nu lade jag dockan tillkopa, kysste den, tryckte den mot mit Hjerta,
satt ännu en stund tyft och hämryckt: Full af dessa Betraktelser
och känslor, slog jag änteligen upp och vandrade långsamt, långsamt
hem, råklade skor och Barn glada och goda, alle var imedertid
utkomna ifrån Haga -- lysfelfakt med afton Gjöffet; jag kastade
et nästan medlidfamt öga på hela Tilusningen, gick upp i mit
glada rum, at nu först min Frukost och satte mig at skriva
detta Bref.

Nära kann jag ej färdigt til middagen. Det öfriga Hjerkspråket
upskjutes födensfull til en annan glad och god stund -- dock så
högtidelig, som den i dag varit, vågar jag knapt höryna. Refven,
Dessa mina Barn! fölla uti eder ort, njuten lifvet; njuten
Dygden, och visserligen ökad på mine dagar. Hjer eller färre
frånkända alltid mina under Vålsignelser för och öfver Eder,
altid lever jag

Eder

trofast och tillgifsast
Pappa.